

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНО НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
КАФЕДРА ОРГАНІЗАЦІЇ І ПРОВЕДЕННЯ АВАРІЙНО-
РЯТУВАЛЬНИХ РОБІТ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій

(назва навчальної дисципліни)

обов'язкова професійна

(обов'язкова загальна або обов'язкова професійна або вибіркова)

за освітньою (освітньо-професійною, освітньо-науковою) програмою

Цивільний захист

підготовки перший (бакалавр)
(найменування освітнього ступеня)

у галузі знань 26 Цивільна безпека
(код та найменування галузі знань)

за спеціальністю 263 Цивільна безпека
(код та найменування спеціальності)

Рекомендовано кафедрою організації і
проведення АРР на 2025- 2026

(назва кафедри)

навчальний рік.

Протокол від «30» серпня 2025 року
№ 9

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної
дисципліни «Ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій»

(назва навчальної дисципліни)

Загальна інформація про дисципліну

Анотація дисципліни

Знання отримані під час вивчення навчальної дисципліни «Ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій» сприяють формуванню професійного мислення у здобувачів вищої освіти, а саме: вміння аналізувати обстановку, прогнозувати можливі варіанти її зміни та, на підставі оцінки обстановки, розробляти і впроваджувати тактичний план з проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних оперативних дій. Опанування дисципліни є важливою складовою частиною для успішної організації аварійно-рятувальних робіт у мир час, а також під час військових дій та подоланням наслідків надзвичайних ситуацій (НС) техногенного та природного походження. Вона відображає зміст професій працівників ДСНС України на основі вивчення закономірностей розвитку аварійних ситуацій з викидом небезпечних хімічних та радіаційно-небезпечних речовин, при вибухах та пожежах на виробництвах, руйнуванні будинків і споруд спричинених ракетно-бомбовими ударами, обстрілами та інше, а також засвоєння принципів розрахунку сил та засобів.

Дана дисципліна передбачає теоретичне і практичне оволодіння вміннями, що необхідні для розв'язання задач, пов'язаних з прогнозуванням розвитку пожеж, вибором вогнегасних речовин, засобів, пожежно-рятувальної техніки для гасіння пожеж, визначенням тактичних можливостей пожежно-рятувальних підрозділів, основами управління (керівництвом) підрозділами ДСНС України та іншими службами під час проведення оперативних дій з рятування людей та гасіння пожеж.

Також оволодіння цією дисципліною передбачає вивчення основ організації та проведення невідкладних робіт при ліквідації наслідків пожеж, аварій, катастроф, стихійних лих тощо.

Інформація про науково-педагогічного(них) працівника(ів)

Загальна інформація	Чорномаз Іван Костянтинович, доцент кафедри організації і проведення аварійно-рятувальних робіт навчально-наукового інституту цивільного захисту, к.т.н., доцент
Контактна інформація	вул. Онопрієнка, 8 м. Черкаси, 18034, кабінет №2. мобільний номер телефону – 0677336332
E-mail	Іван Чорномаз < chornomaz_ivan@nuczu.edu.ua>
Наукові інтереси	- дослідження форм і способів взаємодії аварійно-рятувальних формувань з іншими силами ЦЗ під час ліквідації наслідків НС; - дослідження прийомів і способів ведення оперативних дій підрозділами цивільного захисту в різних умовах
Професійні здібності	Професійні знання та досвід роботи у навчальних закладах системи освіти ДСНС України.

Наукова діяльність за освітнім компонентом	Кандидат технічних наук, 05.13.05 – «Комп’ютерні системи та компоненти». Автор та співавтор 2 колективних монографій, понад 26 наукових фахових публікацій у вітчизняних та міжнародних виданнях.
--	---

Час та місце проведення занять з дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Інституту (<https://chipb.dsns.gov.ua/> p).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру згідно затвердженого графіку де вказано: час, день та аудиторію. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

Мета вивчення дисципліни:

Підготовка фахівців, які мають оволодіти компетентностями, потрібними для запобігання виникненню НС, локалізація та обмеження їх розвитку, убезпечення людей, захист матеріальних цінностей, довкілля від впливу небезпечних чинників НС, а також створення умов для проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт; підготовка кваліфікованих фахівців готових до ліквідації наслідків НС природного та техногенного характеру, які володітимуть достатніми теоретичними знаннями з основ організації рятувальних та невідкладних робіт та практичними навичками для виконання завдань з ліквідації наслідків аварійний та НС.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій» є навчити майбутніх фахівців необхідного в їхній подальшій професійній діяльності рівня знань і практичних навичок з організації керівництва оперативними діями підрозділів ОРС ЦЗ при ліквідації наслідків НС, обстрілів в містах, населених пунктах, на об’єктах різноманітних форм власності, на транспорті, працювати, як в команді, так і автономно під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій природного та техногенного походження; застосовувати основні закономірності організації, управління та виконання аварійно-рятувальних робіт; розроблення заходів щодо запобігання поширенню надзвичайних ситуацій; визначення вражаючих чинників НС та захист від них особового складу та потерпілих; вибору способу рятування та евакуації людей з небезпечної зони НС; організації життєзабезпечення постраждалих та рятувальників.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти	
	очна (денна, вечірня)	заочна (дистанційна)
Статус дисципліни (обов'язкова професійна)	денна	заочна
Навчальний рік	2025-2026	2025-2026
Семестр(и)	6	6
Обсяг дисципліни:		
- в кредитах ЄКТС	5	5
- загальна кількість годин	150	150
- кількість модулів	5	5
Розподіл часу за навчальним планом (в годинах):		
- лекції	30	12
- практичні заняття	34	2
- семінарські заняття	-	-
- лабораторні заняття	-	-
- курсовий проект (робота)	-	-
- інші види занять	-	-
- самостійна робота	76	136
- індивідуальні завдання (науково-дослідне)	-	-
Форма підсумкового контролю		
(курсова робота (курсний проект); диференційований залік; іспит)	екзамен	екзамен

Передумови для вивчення дисципліни

Дисципліни, які мають бути вивчені раніше: Дисципліни, які мають бути вивчені раніше за ОК: «Небезпеки радіаційного, хімічного та біологічного походження»; «Підготовка з надання домедичної допомоги», «Теорія горіння та вибуху», «Аварійно-рятувальна, інженерна та протипожежна техніка», «Засоби індивідуального захисту людини», «Інженерний захист територій та укриття населення».

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми 26 Цивільна безпека,

назва

вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання

Програмні результати навчання	ПРН
Демонструвати вміння щодо проведення заходів з ліквідування надзвичайних ситуацій та їх наслідків, аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт.	20
Передбачати безпечну роботу ланок газодимозахисної служби, експлуатацію комплектів засобів індивідуального захисту рятувальників.	24
Дисциплінарні результати навчання	аббревіатура
Демонструвати вміння приймати рішення з організації оперативних дій аварійно-рятувальних формувань під час ліквідації наслідків НС (в тому числі спричинених військовими діями)	

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	ЗК, ПК
Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел	ЗК06.
Навички міжособистісної взаємодії.	ЗК07.
Здатність працювати як в команді, так і автономно.	ЗК08.
Навички здійснення безпечної діяльності.	ЗК09.
Здатність оперувати термінами та визначеннями понять у сфері цивільного захисту, охорони праці; основними положеннями, вимог та правил стосовно проведення моніторингу, організовування та впровадження заходів щодо запобігання, ліквідування надзвичайних ситуацій.	ПК12.
Здатність обґрунтовано обирати та застосовувати методи визначення та контролю фактичних рівнів негативного впливу уражальних чинників джерел надзвичайних ситуацій на людину і довкілля.	ПК17.
Здатність прогнозувати і оцінювати обстановку в зоні надзвичайної ситуації (аварії) та тактичні можливості підрозділів, що залучаються до ліквідування надзвичайної ситуації (аварії).	ПК21.
Здатність до проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій у разі їх виникнення.	ПК22.
Здатність організовувати радіаційний, хімічний та біологічний захист населення, інженерне забезпечення процесу виконання аварійно-рятувальних робіт.	ПК23.
Здатність до використання основних методів та засобів управління, зв'язку та оповіщення під час загрози або виникнення надзвичайних ситуацій.	ПК24.
Здатність до управління пожежно-рятувальним	К34.

підрозділом у складі караулу під час ліквідації пожеж та інших надзвичайних ситуацій	
Здатність працювати як в команді, так і автономно.	K08
Здатність прогнозувати і оцінювати обстановку в зоні надзвичайної ситуації (аварії) та тактичні можливості підрозділів, що залучаються до ліквідування надзвичайної ситуації (аварії).	K21
Здатність до проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій у разі їх виникнення.	K22
Очікувані компетентності з дисципліни	<i>аббревіатура</i>
Здатність керувати оперативними діями аварійно-рятувального формування під час ліквідації наслідків НС (в тому числі спричинених військовими діями)	

5. Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

МОДУЛЬ 1. «ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЙ ПРИ ВИНИКНЕННІ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ В МИРНИЙ ЧАС ТА В УМОВАХ ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ»

Тема 1.1. Організація реагування на надзвичайні ситуації в умовах миру та військових дій.

1. Сили цивільного захисту. Класифікація, склад та завдання.
2. Склад та основні задачі ОРС ЦЗ.
3. Завдання, функції та права ОРС ЦЗ.
4. Планування та зміст заходів реагування на НС, алгоритм оперативного реагування.
5. Створення угруповання сил ЦЗ для ліквідації наслідків НС.
6. Організація оповіщення територіальних органів та підрозділів ДСНС в умовах воєнного стану.

Тема 1.2. Організація управління в надзвичайній ситуації в мирний час та під час дії військового стану.

1. Система управління при ліквідації наслідків НС під час військових дій та у мирний час.
2. Загальні принципи управління. Керівництво ліквідацією наслідків НС.
3. Діяльність штабу з ліквідації НС. Склад штабу з ліквідації НС.
4. Документація штабу з ліквідації НС.
5. Пересувні пункти управління. Комплектація та порядок розгортання.
6. Організація взаємодії сил ЦЗ під час ліквідації наслідків НС в тому числі військового характеру.

Тема 1.3. Оперативні документи щодо ліквідації наслідків НС.

1. Структура та зміст планів реагування на НС, планів локалізації та ліквідації аварій на ОПН і карток пожежогасіння.
2. Розроблення картографічних документів та схем у сфері цивільного захисту.
3. Загальні рекомендації щодо повноти та точності відображення обстановки НС на картах (планах, схемах).
4. Види карт (схем) зон НС та загальні рекомендації щодо нанесення умовних позначень.

Тема 1.4. Забезпечення дій під час ліквідації наслідків НС техногенного, природного та військового характеру.

1. Характеристика основних видів забезпечення дій у зоні НС.
2. Організація матеріального та технічного забезпечення при ліквідації наслідків НС.
3. Організація водопостачання в зоні НС.
4. Підвищення ефективності реагування на надзвичайні ситуації в умовах воєнного стану шляхом переоснащення пожежно-рятувальної та інженерної техніки підрозділів ДСНС.
5. Визначення та забезпечення не евакуйованого населення елементами життєзабезпечення: водопостачання, електроживлення, теплопостачання, освітлення, протипожежний захист, медичне забезпечення, укриття тощо. Джерела для забезпечення елементів життєзабезпечення (постачання та черговість з урахуванням природних та погодних умов).

Контрольна робота за модулем 1

МОДУЛЬ 2. «ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЙ ПРИ ГАСІННІ ПОЖЕЖ МИРНОГО ЧАСУ ТА ПІД ЧАС ДІЇ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ»

Тема 2.1. Тактичні можливості пожежно-рятувальних підрозділів.

1. Види тактичних підрозділів.
2. Тактичні можливості ПРП на основних пожежних автомобілях без установки їх на вододжерело.
3. Тактичні можливості пожежних підрозділів на основних пожежних автомобілях з установкою їх на вододжерело.

Тема 2.2. Види оперативних дій пожежно-рятувальних підрозділів під час дії військового стану та мирний час.

1. Оперативні дії та основні завдання підрозділів під час проведення пожежно-рятувальних робіт.
2. Вирішальний напрямок на пожежі. Роботи, які виконуються під час дій за призначенням.
3. Спеціальні роботи на пожежі.

4. Забезпечення безпеки особового складу пожежно-рятувальних підрозділів при виконанні завдань за призначенням (враховуючи особливості військового стану).

Тема 2.3. Управління силами і засобами на пожежі в умовах військових дій та мирного часу.

1. Управління силами та засобами під час гасіння пожежі.
2. Штаб та оперативні дільниці на пожежі.
3. Організація гасіння пожеж в сільській місцевості.
4. Оперативні документи пожежогасіння.
5. Забезпечення сталого функціонування радіозв'язку в ГУ ДСНС України

Тема 2.4. Методика розрахунку сил і засобів для гасіння пожежі.

1. Методи розрахунку сил і засобів: класифікація та умови виконання.
2. Методика аналітичного розрахунку сил та засобів для гасіння пожеж.
3. Методика розрахунку сил і засобів при гасінні повітряно-механічною піною.

Тема 2.5. Організація і робота тилу на пожежі під час дії військового стану.

1. Тил на пожежі. Обов'язки начальника тилу.
2. Подача води на пожежу методом перекачування.
3. Підвіз води на пожежу автоцистернами.
4. Забезпечення протипожежною, інженерною технікою, аварійно рятувальним обладнанням та вогнегасними речовинами підрозділів ДСНС в умовах воєнного стану.

Тема 2.6. Організація оперативних дій під час гасіння пожеж в умовах військових дій.

1. Обов'язки особового складу пожежно-рятувальних підрозділів під час проведення оперативних дій.
2. Особливості гасіння пожеж у складних умовах: в умовах низьких температур, під час шквального вітру та недостатньої кількості води.
3. Основні способи і прийоми припинення горіння.
4. Сутність гасіння пожежі. Вогнегасні засоби.
5. Заходи безпеки під час оперативних дій.

Тема 2.7. Гасіння пожеж в населених пунктах і на територіях, що потрапляють у зону постійних обстрілів.

1. Особливості розвитку та організації гасіння пожеж у підвалах.
2. Особливості розвитку та організації гасіння пожеж на поверхах будівель.
3. Особливості розвитку та організації гасіння пожеж на горищах.

4. Особливості гасіння пожеж в населених пунктах і на територіях, що потрапляють у зону постійних обстрілів.

Тема 2.8. Гасіння пожеж на промислових об'єктах.

1. Гасіння пожеж на об'єктах зберігання та переробки деревини.
2. Гасіння пожеж на складах волокняних матеріалів.
3. Гасіння пожеж на об'єктах текстильної промисловості
4. Гасіння пожеж на енергетичних об'єктах і у приміщеннях з електроустановками.

Тема 2.9. Ліквідація пожеж при аваріях в системах нафтогазового промислового комплексу в мирний час та внаслідок ракетно-бомбових обстрілів.

1. Гасіння пожеж газових, нафтових і газонафтових фонтанів.
2. Тактика гасіння пожеж на технологічних установках переробки газу.

Тема 2.10. Ліквідація пожеж на об'єктах зберігання та переробки горючих рідин та газів під час військових дій.

1. Оперативно-тактична характеристика резервуарних парків зберігання ЛЗР і ГР. Обстановка на пожежі.
2. Організація гасіння пожеж ЛЗР і ГР в резервуарних парках.
3. Правила безпеки праці під час гасіння пожеж нафти і нафтопродуктів у резервуарах.
4. Особливості гасіння пожеж на нафтобазах та складах пально-мастильних матеріалів в умовах військових дій.

Тема 2.11. Гасіння пожеж у природних екологічних системах в мирний час та під час військових дій.

1. Характеристика лісових масивів України та їх пожежна небезпека
2. Види лісових пожеж і особливості їх розвитку
3. Організація гасіння лісових пожеж.
4. Особливості гасіння пожеж в природних екосистемах в районах ведення бойових дій

Контрольна робота за модулем 2

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять (очна (денна, вечірня) форма):

Назви модулів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські) заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	поточний контроль
6- й семестр						
Модуль 1 Організація дій при виникненні надзвичайних ситуацій в мирний час та в умовах військових дій						
Тема 1.1. Організація реагування на надзвичайні ситуації в умовах миру та військових дій	5	2			3	
Тема 1.2. Організація управління в надзвичайній ситуації в мирний час та під час дії військового стану	9	2	4		3	
Тема 1.3. Оперативні документи щодо ліквідації наслідків НС	5	2			3	
Тема 1.4. Забезпечення дій під час ліквідації наслідків НС техногенного, природного та військового характеру	9	2	2		3	
Підсумкова модульна робота	2					2
Разом за модулем 1	28	8	6		12	2
6- й семестр						
Модуль 2 Організація дій при гасінні пожеж мирного часу та під час дії військового стану						
Тема 2.1. Тактичні можливості пожежно-рятувальних підрозділів	6	2			4	
Тема 2.2. Види оперативних дій пожежно-рятувальних підрозділів під час дії військового стану та мирний час	10	2	4		4	
Тема 2.3. Управління силами і засобами на пожежі в умовах військових дій та мирного часу	10	2	4		4	
Тема 2.4. Методика розрахунку сил і засобів для гасіння пожежі	20	2	8		10	
Тема 2.5. Організація і робота тилу на пожежі під час дії військового стану	6	2			4	
Тема 2.6. Організація оперативних дій під час гасіння пожеж в умовах військових дій	8	2			6	
Тема 2.7. Гасіння пожеж в населених пунктах і на територіях, що потрапляють у зону постійних обстрілів	6	2			4	
Тема 2.8. Гасіння пожеж на промислових об'єктах	12	2	4		6	
Тема 2.9. Ліквідація пожеж при аваріях в системах нафтогазового промислового комплексу	10	2	4		4	
Тема 2.10. Ліквідація пожеж на об'єктах зберігання та переробки горючих рідин та газів під час військових дій	18	2	6		10	
Тема 2.11. Гасіння пожеж у природних екологічних системах в мирний час та під час військових дій	16	2	4		8	
Підсумкова модульна робота	2					2
Разом за модулем 2	122	22	34		64	2
Разом		30	40		76	4

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять (заочна (дистанційна) форма):

Назви модулів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські) заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	поточний контроль
7- й семестр						
Модуль 1 Організація дій при виникненні надзвичайних ситуацій в мирний час та в умовах військових дій						
Тема 1.1. Організація реагування на надзвичайні ситуації в умовах миру та військових дій	8				8	
Тема 1.2. Організація управління в надзвичайній ситуації в мирний час та під час дії військового стану	10				10	
Тема 1.3. Оперативні документи щодо ліквідації наслідків НС	10				10	
Тема 1.4. Забезпечення дій під час ліквідації наслідків НС техногенного, природнього та військового характеру	10	2			8	
Разом за модулем 1	38	2			36	
7- й семестр						
Модуль 2 Організація дій при гасінні пожеж мирного часу та під час дії військового стану						
Тема 2.1. Тактичні можливості пожежно-рятувальних підрозділів	10				10	
Тема 2.2. Види оперативних дій пожежно-рятувальних підрозділів під час дії військового стану та мирний час	10				10	
Тема 2.3. Управління силами і засобами на пожежі в умовах військових дій та мирного часу	10	2			8	
Тема 2.4. Методика розрахунку сил і засобів для гасіння пожежі	14	2	2		10	
Тема 2.5. Організація і робота тилу на пожежі під час дії військового стану	8				8	
Тема 2.6. Організація оперативних дій під час гасіння пожеж в умовах військових дій	6				6	
Тема 2.7. Гасіння пожеж в населених пунктах і на територіях, що потрапляють у зону постійних обстрілів	10				10	
Тема 2.8. Гасіння пожеж на промислових об'єктах	8				10	
Тема 2.9. Ліквідація пожеж при аваріях в системах нафтогазового промислового комплексу	12	2			10	
Тема 2.10. Ліквідація пожеж на об'єктах зберігання та переробки горючих рідин та газів під час військових дій	12	2			10	
Тема 2.11. Гасіння пожеж у природних екологічних системах в мирний час та під час військових дій	12	2			10	
Разом за модулем 2	112	10	2		100	
Разом	150	12	2		136	

Теми практичних занять (у разі потреби)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Організація реагування на надзвичайні ситуації	2
2.	Організація роботи пункту життєзабезпечення	2
3.	Порядок проведення оперативних дій під час гасіння пожеж	4
4.	Організація роботи штабу з гасіння пожеж	4
5.	Розрахунок сил і засобів для гасіння пожежі водою та повітряно-механічною піною	4
6.	Розрахунок подавання вогнегасних речовин на гасіння пожежі та ліквідації її наслідків	4
7.	Організація гасіння пожеж на промислових об'єктах	6
8.	Організація гасіння пожеж нафтових та газових фонтанів	4
9.	Організація гасіння пожеж на об'єктах зберігання та переробки нафтопродуктів	6
10.	Організація гасіння пожеж в природніх екологічних системах	6
	Разом	42

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань (за наявності)

1. Порядок організації управління силами ЦЗ під час ліквідації наслідків НС.
2. Особливості організації розгортання тимчасового пункту життєзабезпечення населення евакуйованого з районів де ведуться бойові дії.
3. Організація забезпечення не евакуйованого населення із зони де ведуться бойові дії елементами життєзабезпечення.
4. Особливості організації гасіння пожеж на об'єктах енергетики спричинених обстрілами та при загрозі повторного ураження.
Особливості організації гасіння пожеж на складах нафтопродуктів, що виникли через ракетні обстріли та артилерійський удари.

Форми та методи навчання і викладання

Вивчення навчальної дисципліни реалізується в таких формах: навчальні заняття за видами, виконання індивідуальних завдань, консультації, контрольні заходи, самостійна робота.

В навчальній дисципліні використовуються такі методи навчання і викладання:

- методи навчання за джерелами набуття знань: словесні методи навчання (лекція, пояснення, бесіда; наочні методи навчання (ілюстрація, демонстрація, спостереження); практичні методи навчання (практична робота, виїзні заняття);
- методи навчання за характером логіки пізнання: аналітичний;

синтетичний; індуктивний; дедуктивний;

- методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності тих, хто навчається: проблемний виклад; частково-пошуковий; дослідницький;

- інноваційні методи навчання: робота з навчально-методичною літературою та відео метод; навчання з використанням технічних ресурсів; інтерактивні методи; методи організації навчального процесу, що формують соціальні навички;

- науково-дослідна робота;

- самостійна робота.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- тестові завдання;
- презентації результатів виконаних завдань;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах (конференціях, семінарах тощо);
- екзамен.

Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті цивільного захисту України за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль проводиться у формі фронтального та індивідуального опитування, проведення хімічних диктантів, виконання письмових завдань, контрольних робіт.

Підсумковий контроль проводиться у формі іспиту.

90-100 балів – в повному обсязі здобувач володіє навчальним матеріалом;

80-89 бали – достатньо повно володіє навчальним матеріалом;

65-79 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом;

55-64 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом;

50-54 балів – частково володіє навчальним матеріалом;

35-49 балів – не володіє навчальним матеріалом.

Підсумковий контроль проводиться у формі: екзамен

Розподіл балів, які отримують здобувачі, за результатами опанування навчальної дисципліни, формою підсумкового контролю якого є:

- істит

Розподіл балів														
Модуль 1														
T 1.1	T 1.2	T 1.3	T 1.4	Індивідуальні завдання						Модульна контрольна робота 1				
2	2	2	2	5						5				
Розподіл балів													екзамен	Сума балів за дисципліну
Модуль 2														
T 2.1	T 2.2	T 2.3	T 2.4	T 2.5	T 2.6	T 2.7	T 2.8	T 2.9	T 2.10	T 2.11	Індивідуальні завдання	Модульна контрольна робота 2	40	100
3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	5	5		

Модульний контроль.

У процесі вивчення дисципліни здобувачі виконують дві контрольні роботи. Контрольна робота передбачає перевірку знань здобувачів, які вони отримали на протязі вивчення модулю, та умінь використовувати їх у подальшій практичній діяльності. Модульна контрольна робота проводиться шляхом письмового (тестового) опитування і містить теоретичні питання в обсязі тем, що вивчаються на протязі модулю. Відповідь оцінюється за результатами написання кожного питання окремо із розрахунку максимально допустимих балів за кожне питання. Загальна оцінка та кількість балів визначаються за методикою визначеною в методичних матеріалах для проведення контрольної роботи. За роботу на лекціях здобувачі можуть отримати по 0,5 балів за кожну тему. Підтвердженням їх роботи може бути відповідний конспект лекції або відповідна пізнавальна активність здобувача під час розгляду навчальних питань. Остаточна оцінка за модуль складається з оцінки за контрольну роботу і підсумкової оцінки за роботу на заняттях.

Індивідуальні завдання.

Критерії оцінювання індивідуальної самостійної роботи здобувачів (оцінюється в діапазоні від 0 до 10 балів): 10 балів – самостійна робота здобувачем виконана в повному обсязі; 9 балів – робота виконана в повному обсязі, але допущені незначні помилки; 8 балів – робота виконана майже на 90% від загального обсягу; 7 балів – обсяг виконаних завдань становить від 80% до 89% від загального обсягу; 6 балів – здобувач виконав лише від 70% до 79% від загального обсягу; 5 балів – обсяг виконаної роботи становить від 50% до 69% від загального обсягу; 4 бали – виконана частина роботи складає від 40% до 49% від загального обсягу; 3 бали – складає від 20% до 39% від загального обсягу; 2 бали – обсяг виконаних завдань складає від 10% до 19% від загального обсягу; 1 бал – в цілому обсяг виконаних завдань складає менше 10% від загального обсягу; 0 балів – завдання передбачене на

індивідуальну самостійну роботу здобувачем не виконане. Викладачем оцінюється понятійний рівень здобувача, логічність та послідовність під час відповіді, самостійність мислення, впевненість в правоті своїх суджень, вміння виділяти головне, вміння робити висновки, показувати перспективу розвитку ідеї або проблеми, відсоток унікальності та запозичення текстового документу, уміння публічно чи письмово представити звітний матеріал. Відповідні бали за індивідуальне завдання враховуються під час визначення загальної суми балів за види навчальної діяльності.

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену. Екзамен проводиться шляхом усного опитування і складається з теоретичної і практичної частин. Теоретична частина містить два питання в обсязі тем, що вивчаються на протязі семестру (по одному з кожного модулю). Практична частина містить тактичну задачу в обсязі тем, що вивчаються на протязі семестру.

Перелік теоретичних питань для підготовки до екзамену:

1. Сили цивільного захисту. Класифікація, склад та завдання.
2. Планування та зміст заходів реагування на НС, алгоритм оперативного реагування.
3. Створення угруповання сил ЦЗ для ліквідації наслідків НС. Вимоги до угруповання сил, порядок створення. Побудова ешелонованого угруповання сил і засобів.
4. Система управління при ліквідації наслідків НС.
5. Керівництво ліквідацією наслідків НС.
6. Діяльність штабу з ліквідації НС.
7. Пересувні пункти управління. Комплектація та порядок розгортання.
8. Організація взаємодії сил ЦЗ під час ліквідації наслідків НС.
9. Структура та зміст планів реагування на НС, планів локалізації та ліквідації аварій на ОПН, оперативних планів і карток пожежогасіння. Види карт (схем) зон НС та загальні рекомендації щодо нанесення умовних позначень.
10. Характеристика основних видів забезпечення дій у зоні НС.
11. Організація пункту життєзабезпечення. Життєзабезпечення населення при надзвичайних ситуаціях.
12. Поняття про тактичні можливості пожежно-рятувального підрозділу.
13. Класифікація оперативних дій пожежно-рятувальних підрозділів. Послідовність виконання.
14. Вирішальний напрямок оперативних дій на пожежі. Принципи визначення вирішального напрямку.
15. Основні принципи і системи керування силами та засобами на пожежі.
16. Керівник гасіння пожежі (КГП), його права та обов'язки.
17. Діяльність штабу на пожежі.
18. Тил на пожежі та його призначення. Діяльність начальника тулу на пожежі.

19. Робота тилу на пожежі в умовах незадовільного водопостачання.
20. Особливості гасіння пожеж у складних умовах: в умовах низьких температур, під час шквального вітру та недостатньої кількості води.
21. Особливості оперативних дій при пожежах в цивільних будівлях.
22. Особливості оперативних дій при пожежах у промислових об'єктах.
23. Гасіння пожеж газових та нафтових фонтанів.
24. Гасіння пожеж нафти та нафтопродуктів у резервуарах.
25. Гасіння пожеж спирту та спиртовмісних рідин у резервуарах.
26. Гасіння пожеж на відкритих технологічних установках.
27. Способи і прийоми гасіння пожеж в екологічних системах.

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до семінарських та практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.
2. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі вищої освіти, які запізнилися на заняття, не допускаються на заняття, якщо розпочато розгляд прикладних навчальних питань).
3. З навчальною метою під час заняття мобільними пристроями дозволяється користуватися тільки з дозволу викладача.
4. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.
5. При виконанні програми навчання до написання модульної контрольної роботи допускаються здобувачі, які мають позитивні оцінки не менше ніж за 70 % обов'язкових практичних завдань.

Рекомендовані джерела інформації

Література

1. Кодекс цивільного захисту України (ЗУ від 2 жовтня 2012 року № 5403-VI).
2. Статут дій органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту під час гасіння пожеж. Затверджено наказом ДСНС України від 26.04.18 р. № 340.
3. Порядок організації внутрішньої, гарнізонної та караульної служб в органах та підрозділах Державної служби України з надзвичайних ситуацій Наказ Міністерства внутрішніх справ України 10.02.2022 № 116.
4. Правила безпеки праці в органах і підрозділах МНС України. Частина 1 (Для підрозділів державної пожежної охорони). Наказ МНС України від 07.05.07 р. №312.
5. НАПБ 05.035-2004. Інструкція щодо гасіння пожеж у резервуарах із нафтою та нафтопродуктами.
6. Наказ ДСНС 24.10.2023 № 848 про затвердження «Методичних рекомендацій із складання, корегування та відпрацювання оперативних карток гасіння пожеж».
7. Наказ МНС України від 16.12.2011 р. № 1341 Про затвердження Методики розрахунку сил і засобів МНС України, необхідних для гасіння пожеж у будівлях і на територіях різного призначення
8. Наказ МВС України №780 від 25.09.2023 р. Про затвердження Порядку організації роботи органів управління та підрозділів, закладів освіти системи ДСНС під час підготовки особового складу, гасіння пожеж, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій та інших небезпечних подій в умовах екстремальних температур, задимленості, загазованості, радіоактивного, хімічного забруднення та біологічного зараження
9. Наказ МВС України від 06.08.2018 р. № 658 «Про затвердження Класифікаційних ознак надзвичайних ситуацій».
10. Наказ Державної служби України з надзвичайних ситуацій 16.08.2017 № 445 «Інструкція по роботі з картою обліку пожежі» (Картки оперативно-тактичних дій на пожежі).
11. Наказ ДСНС України від 23.06.2014 №335 « Про затвердження Концепції патріотичного виховання особового складу органів і підрозділів ДСНС України».
12. Методичні рекомендації щодо організації гасіння пожеж в природних екосистемах в районах ведення бойових дій, алгоритм дій особового складу у разі виявлення загорань вибухонебезпечних предметів, а також надання домедичної допомоги у разі отримання мінно-вибухових травм.
13. Методичні рекомендації щодо організації оперативних дій підрозділів ДСНС під час гасіння пожеж на складах нафтопродуктів, що сталися внаслідок обстрілів в умовах ведення бойових дій.
14. Дії підрозділів ДСНС України в умовах воєнного стану – навчальний посібник. – Львів: ЛДУБЖД, 2023. – 308 с.

15. Український науково-дослідний інститут цивільного захисту. Довідник керівника гасіння пожежі. – Київ: ТОВ «Літера Друк», 2016. – 320 с.
16. П.П. Ключ, В.Г. Палюх, А.С. Пустовой, Ю.М. Сечихін, В.В. Сировой. Пожежна тактика. – Х.: Основа, 1998. – 592 с.
17. Єлагін Г. І., Тищенко Є. О., Алексєєв А. Г., Нуянзін В. М., Майборода А. О. / Виникнення і розвиток горіння і вибуху. Припинення горіння. – Черкаси 2020 – 444 с.
18. Аветисян В.Г., Адаменко М.І., Александров В.Л., Кулаков С.В., Куліш Ю.О., Сенчихін Ю.М., Ткачук Р.С. Тригуб В.В. Рятувальні роботи під час ліквідації НС, ч.І. Посібник. Київ, Основа.- 2006 р.
19. Ключ П.П., Палюх В.Г., Пустовой А.С., Сечихін Ю.М., Сировой В.В. Пожежна тактика. – Х.: Основа, 1998. – 592 с.
20. Тренажер для розрахунків параметрів пожежі.
21. Тренажер для розрахунку тактичних можливостей пожежної автоцистерни.
22. Аветисян В. Г., Сенчихін Ю. М. Обґрунтування вихідних даних для розрахунку сил та засобів пожежогасіння на об'єктах з наявністю боєприпасів та вибухових речовин // Проблеми надзвичайних ситуацій. – 2018. Вип 27. – С 3-9.
23. Тактика ліквідації надзвичайних ситуацій: Практикум./ Укладачі: В.А. Гузенко, О.І. Камардаш, І.М. Неклонський, В.О. Самарін. – Х.: НУЦЗУ, 2012.
24. Основи тактики гасіння пожеж: навч. посіб. / В.В. Сировий, Ю.М. Сенчихін, А.А. Лісняк, І.Г. Дерев'янка. – Х.: НУЦЗУ, 2015. – 216 с.
25. Методологічні підходи до організації національно-патріотичного виховання курсантів ЗВО системи МВС і формування у них патріотизму як комплексної особистісної і базової професійної якості /Інна Ящук, Наталія Казакова // Молодь і ринок. - 2023. - № 8. - С. 67-72.
26. Одинець А. В., Ніжник В. В., Сізіков О. О., Фещук Ю. Л., Балло Я. В., Климась Р. В., Жихарєв О. П. Обґрунтування додаткових заходів щодо оперативних дій під час гасіння пожеж на складах нафтопродуктів в умовах бойових дій //Науковий вісник: Цивільний захист та пожежна безпека. – 2022. Вип 1(13). – С 72-79.
27. Чорномаз І. К., Березовський А.І. Розробка структури і моделі роботи мультимедійного оперативного плану пожежогасіння на об'єкт. Збірник наукових праць «Надзвичайні ситуації: безпека та захист» – Черкаси: ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2015. – Випуск 21. Том 1. – С 89-99.
28. Чорномаз І. К. Монографія. Апаратно-програмне забезпечення попередньої обробки інформації в комп'ютерних освітніх системах і мережах з обмеженими ресурсами. Черкаси: ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2019. – 137 с.
29. Чорномаз І. К. Теоретико-методологічні основи впровадження новітніх способів гасіння внутрішніх пожеж використовуючи міжнародний спосіб тренування - Compartment Fire Behaviour Trainin. Збірник наукових праць

«Надзвичайні ситуації: попередження та ліквідація». – Черкаси: ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2020. – Том 4. № 1 – С. 86-90.

30. Чорномаз І. К., Федоренко Д. С. Впровадження новітніх зразків рятувальних засобів при проведенні аварійно-рятувальних робіт у замкнутих просторах. Збірник наукових праць «Надзвичайні ситуації: попередження та ліквідація». – Черкаси: ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2021. – Том 5. № 1. – С. 123-129.

31. Pospelov B., Rybka E., Savchenko A., Chornomaz I. та інші Peculiarities of amplitude spectra of the third order for the early detection of indoor fires. Eastern-European Journal of Enterprise Technologies. – Kharkiv: PC Technology Center, 2022. – Volume 5. Issue 10 (119). – P. 49-57.

32. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір. № 110027 від 03.12.2021р. Монографія.

33. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір. №106157 від 13 липня 2021р. Навчальний посібник «Методи і засоби деконтамінації».

34. Патент на корисну модель. № 152580 «Накидна рятувальна петля для вертикального підйому». 15.03.2023р.

35. Методи та засоби деконтамінації. Навчальний посібник.:/ [Федоренко Д. С., Чорномаз І. К., Куценко С. В., Черненко О. М., Куліца О. С., Бас О. В.]– Черкаси: ЧПБ ім. Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2020. - 128 с.

36. Іван Чорномаз Application of QR code to improve safety of average citizens and increase the effectiveness of fire and rescue units during extinction of fires and emergency rescue works. XV International Scientific and Practical Conference

International Trends in Science and Technology (July 31, 2019, Warsaw, Poland) 2019/7/31. Журнал RS Global. Том 1. С. 41-42.

37. Пожежні автодрабини. Навчальний посібник.: / [Биченко А. О., Чорномаз І. К., Григор'ян М. Б., Кучер П. П., Пустовіт М. О., Ротар В. Б.] Черкаси: ЧПБ, 2017. 82 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт ДСНС України: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dsns.gov.ua>.

2. Урядовий портал: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>.

3. Офіційний сайт Президента України: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua>.

4. Офіційний сайт Верховної Ради України: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/rada/control/uk/index>.

Розробник(и):

(підпис)

Іван ЧОРНОМАЗ
(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)